
Kirjastopalvelujen vaihtoehtoiset järjestämistavat

SiHyVi 29.04.2025 § 24
8/12.03.02.00/2025

Valmistelija

Vt. sivistysjohtaja Varpu Pousi, p. 040 199 2237

Virolahden kunnanhallitus on kokouksessaan 10.6.2024 §18 käsitellyt yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämistä kunnan talouden tasapainottamiseksi. Samassa yhteydessä on linjattu kunnan sopeuttamisohjelmassa käsiteltäviä asioita. Tähän toimeksiantoon perustuen on tutkittu erilaisia tapoja järjestää taloudellisesti tehokasta, kuntalaisia palvelevaa kirjastopalvelua.

Kirjastolaki 1492/2016 säättää yleisistä kirjastoista ja niiden toiminnasta. Lain tavoitteena on mahdollistaa väestölle yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen, kulttuuriin, tiedon saatavuuteen, lukemiskulttuuriin, elinikäiseen oppimiseen, sananvapauteen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen. Tavoitteen toteuttamisen lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjastotoiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevissa keskeisissä päätöksissä ja huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Yleisiä kirjaston tehtäviä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöön, ylläpitää uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista, tarjota tietopalvelua, tarjota tiloja oppimiseen ja harrastamiseen ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjaston tulee toteuttaa lisäksi alueellista ja valtakunnallista kehittämissuhteita. Kirjasto voi laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja muiden yhteisöjen kanssa.

Kirjastopalvelujen järjestämiseksi on selvitetty kolmea eri vaihtoehtoa:

- Virolahti-Miehikkälä yhteistyö
- Yhteistyö Haminan kanssa
- Kirjasto kunnan omana toimintana

Virolahden kirjasto toimii tällä hetkellä yhteisessä Kyyti-järjestelmässä Kymenlaakson kuntien kanssa. Yhteistyöstä naapurikuntien kanssa ei tällä hetkellä ole saatavissa merkittävää taloudellista tai toiminnallista hyötyä. Keskustelua toimintojen järjestämisestä on käyty hyvässä hengessä. Toisen kunnan ostopalvelussa on huomioitavaa se, että kirjastokulut (aineisto, järjestelmät, kuljetukset, henkilöstö jne.) laskutetaan kuitenkin täysimääräisenä Virolahden kunnalta ja samalla toimitaan toisen kunnan sääntöjen mukaan.

Kirjastopalvelujen järjestämistä on käsitelty myös osana yt-neuvottelua. Ostopalvelun järjestäminen ja sen selvittäminen vaatii erillisen ja tarkemman toimeksiannon kunnan toimitusjärjestelmästä. Kirjastotoiminnan kehittämisessä on havaittu merkittävä yhdyspinta mm. kunnan kulttuuripalvelujen kanssa, jota on mahdollista tarkastella tulevaisuudessa. Kirjasto tekee osaltaan kulttuurityötä kunnassa.

Kirjastopalvelun järjestäminen kunnan omana toimintana mahdollistaa itsemääräisoikeuden säilymisen sekä yhteistyön kehittämisen kunnan muiden palvelujen kanssa niin, että toiminta on taloudellisesti järkevää ja kirjastolain vaatimukset täyttävää.

Esittelijä

Virolahden hyvinvointijohtaja Outi Silander

Päätösehdotus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta esittää kunnanhallitukselle kirjastotoimen kehittämistä kunnan omana toimintana.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.